

α. Παωδωμωτρίου
μω'εωμέρωωω

Όμιλος Προβληματισμού

Για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας

10/9/04

Λευκωσία, Σεπτέμβριος 2004

Συμβολή του ΟΠΕΚ στο δημόσιο διάλογο για την επίλυση του Κυπριακού

Εισαγωγικό Σημείωμα

Σκοπός αυτής της πρωτοβουλίας είναι η συμβολή του ΟΠΕΚ στις προσπάθειες για τη συνολική επίλυση του Κυπριακού. Έχοντας ως βάση τις εμπειρίες, τις ευαισθησίες των Ε/Κ, τις ισορροπίες στο κομματικό σκηνικό, καθώς και τις επιλογές του διεθνούς παράγοντα, διαμορφώνουμε το πιο κάτω κείμενο με τελικό στόχο μια συνολική προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού το 2005 και τον τερματισμό της τουρκικής κατοχής.

Ο Δεκέμβριος του 2004 προσφέρει μια σημαντική δυνατότητα στις προσπάθειες για επίλυση του Κυπριακού. Παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα ώστε με την πολιτική των διασυνδέσεων να δημιουργηθούν πιο κατάλληλες προϋποθέσεις για τη λύση. Μέσα σε ένα κλίμα ενότητας και κοινής αγωνίας για το μέλλον της Κύπρου, οι πολιτικές δυνάμεις καλούνται να σχεδιάσουν με τρόπο πειστικό μια πορεία έως το Δεκέμβριο, να θέσουν τις προτεραιότητές τους και μέσα από αυτές να προχωρήσουμε για τη λύση. Έτσι θα δημιουργήσουμε τις πιο κατάλληλες διεθνείς συμμαχίες για να μπορέσει η εφαρμογή της λύσης να έχει ισχυρή διεθνή στήριξη. Χρειαζόμαστε μια αξιόπιστη πρόταση για να βγούμε από την εσωστρέφεια, οικοδομώντας μια πολιτική λύσης για το 2005.

Α. ΕΥΡΩΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Αξιοποίηση κειμένου που θα συμφωνηθεί το Δεκέμβριο μεταξύ Τουρκίας – ΕΕ σχετικά με την έναρξη των διαπραγματεύσεων ένταξης της Τουρκίας ώστε

- να δημιουργήσει δεσμευτικό πλαίσιο αναφοράς για την εφαρμογή της λύσης από την Άγκυρα
- να εγκαθιδρύσει ένα μηχανισμό παρακολούθησης από τις Βρυξέλλες των σταδίων υλοποίησης των προνοιών του Σχεδίου Λύσης με ειδική αναφορά στις ευθύνες ενός εκάστου των μερών για πιστή εκπλήρωση των διεθνών συνθηκών για επίλυση του Κυπριακού
- να δεσμεύει την Τουρκία στο Κυπριακό ως μέρος του ευρωτουρκικού διαλόγου και να ελέγχει την εφαρμογή της λύσης από τον Υπατο Εκπρόσωπο για την Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας Χαβιέ Σολάνα

Στη μακρά και δύσκολη πορεία της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ανάλογες πολιτικές διασυνδέσεων με έγκαιρο σχεδιασμό, με κατάλληλες συμμαχίες και διπλωματική δεξιότητα (6^η Μαρτίου 1995, Ελσίνκι 1999, Κοπεγχάγη 2002) πετύχαμε τα πιο σημαντικά οφέλη για την Κύπρο.

OPEK • Kitiou Str, 9 – Strovolos , 2028 NICOSIA

Tel.: 22514540, 99426404, 99456343 • Fax: 22514540

Β. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Στα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής της ΕΕ του Δεκεμβρίου 2004, να ενσωματωθεί

- Ειδική Δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο για στήριξη της Συμφωνίας Επίλυσης του Κυπριακού από τα κράτη μέλη και τα υποψήφια προς ένταξη κράτη
- Έκφραση της αποφασιστικότητας των «25» στο πιο υψηλό επίπεδο για συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής της λύσης

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να υιοθετήσει και να στηρίξει με ξεχωριστό κείμενο/ ψήφισμα τη Συμφωνία Λύσης.

Γ. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Θετική στάση, και δημόσια τοποθέτηση της Κυπριακής Κυβέρνησης υπέρ του οριστικού καθορισμού ημερομηνίας έναρξης διαπραγματεύσεων της ΕΕ με την Τουρκία. Οι συζητήσεις εντός ΕΕ θα αποκτήσουν ώθηση με την γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 6 Οκτωβρίου. Η Κυπριακή Κυβέρνηση πρέπει να είναι παρούσα στο διάλογο αυτό και να διατυπώσει γνώμες σε σχέση με τις ευθύνες της Τουρκίας στην Κύπρο (κατοχή, παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παραβίαση του ευρωπαϊκού νόμου) με στόχο

- οριστική θετική απόφαση των «25» το Δεκέμβριο του 2004
- Υλοποίηση, έναρξη των διαπραγματεύσεων το β' εξάμηνο του 2005 επί Βρετανικής Προεδρίας
- Δυνατότητα για 2^ο δημοψήφισμα στους Ε/Κ, στο τέλος του α' εξαμήνου του 2005, πριν από την επίσημη έναρξη των διαπραγματεύσεων ένταξης της Τουρκίας

Δ. ΕΙΔΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΗΕ

Στα πλαίσια ειδικής προσπάθειας για ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας ανάμεσα στους Ε/Κ, το Συμβούλιο Ασφαλείας τον Ιανουάριο του 2005 – μετά την οριστικοποίηση των σχέσεων Τουρκίας – ΕΕ – και με πρωτοβουλία της Κυπριακής Κυβέρνησης και στήριξη από τις πολιτικές δυνάμεις, απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ και ζητά

- ειδικό ψήφισμα του ΣΑ για συνεπή παρακολούθηση της εφαρμογής της λύσης, στήριξη και ενθάρρυνση των μερών, σαφής αναφορά σε ευθύνες για κάθε μέρος που δεν υλοποιεί τα στάδια εφαρμογής της λύσης και κυρώσεις για τυχόν αλλαγή συμπεριφοράς
- ειδική πρόνοια στο ψήφισμα που να θέτει το ζήτημα των εγγυήσεων στο πλαίσιο της Συμφωνίας Λύσης όπως το έχει θέσει ο Γενικός Γραμματέα του ΟΗΕ στην έκθεσή του στις 4 Ιουνίου. Στην έκθεσή του ο Κόφι Ανάν καλεί το Συμβούλιο Ασφαλείας να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες των Ε/Κ στα ζητήματα ασφάλειας και συμμερίζεται την Ε/Κ θέση ότι οι εγγυήσεις δεν παρέχουν δικαίωμα μονομερούς στρατιωτικής επέμβασης
- Το ψήφισμα οριστικοποιεί επίσημες δεσμεύσεις του ΟΗΕ, ενισχύει το αίσθημα ασφάλειας ανάμεσα στους Ε/Κ και δεσμεύει την Τουρκία σε διαρκή συμμόρφωση καθώς προχωρούν τα στάδια λύσης

- Ενίσχυση των στρατιωτικών και αστυνομικών δυνάμεων του ΟΗΕ στα πρώτα δύσκολα στάδια της λύσης για να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες εφαρμογής των προνοιών της Συμφωνίας Λύσης

Ε. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

Θεωρούμε ότι με σοβαρή επεξεργασία του περιεχομένου του Δεκεμβρίου του 2004 ανοίγουμε δρόμο για ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στο Κυπριακό. Εκτιμούμε ότι αυτή μπορεί να είναι στο πιο υψηλό επίπεδο, από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Χοσέ Ε. Μπαρόζο. Αυτή η πρωτοβουλία στις αρχές του 2005 δίνει τη δυνατότητα στην ΕΕ να συμβάλει σε επιτυχημένες προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού, καθώς η Κύπρος είναι πλήρες μέλος της ΕΕ, ενώ η Τουρκία επιδιώκει τώρα να προωθήσει τις ευρωπαϊκές φιλοδοξίες της.

Στο πλαίσιο αυτό να υπάρξει κοινή δήλωση ΟΗΕ – ΕΕ για την αποφασιστικότητά τους να στηρίξουν πλήρως τα στάδια εφαρμογής της λύσης.

ΣΤ. ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Στα μέτρα ενίσχυσης της αποτελεσματικής εφαρμογής της λύσης

- αριθμός αξιωματικών της EUROPOL (αστυνομικές δυνάμεις της ΕΕ) να είναι σε συνεργασία με τις αστυνομικές δυνάμεις του ΟΗΕ στα 12 σημεία διέλευσης μεταξύ των δύο συνιστωσών πολιτειών για όσο χρόνο αυτά λειτουργούν
- αριθμός ευρωπαίων αξιωματικών από το αρχηγείο του Ευρωστρατού (στρατιωτικές δυνάμεις της ΕΕ) να αναλάβει την ευθύνη της παρακολούθησης / ενημέρωσης για την εφαρμογή της λύσης στο αρχηγείο των δυνάμεων του ΟΗΕ στη Λευκωσία.

Ζ. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΑΝΟΙΧΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Είναι από κάθε άποψη χρήσιμο να ανοίξουμε μια συστηματική συζήτηση γύρω από το Σχέδιο Λύσης του Κυπριακού. Ζούμε σε μια κοινωνία μέσα στην οποία οι πολίτες επιθυμούν δημόσια συζήτηση. Αυτές οι συζητήσεις δεν υποκαθιστούν τη μεγάλη σημασία των συναντήσεων κορυφής. Είναι όμως, σημαντικό να αναπτυχθεί η διπλωματία των μαζικών φορέων γιατί αυτή συμβάλει στην δημιουργία γεφυρών συνεργασίας και συνεννόησης και αλλάζει το κλίμα και τις διαθέσεις. Η δημόσια συζήτηση προσφέρει τη δυνατότητα να εντοπιστούν τα κοινά συμφέροντα των Κυπρίων και βήμα με βήμα, βοηθά στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας ανοχής, διαλόγου, συνύπαρξης.

Υποστηρίζουμε ότι τα κόμματα, οι συνδικαλιστικοί φορείς, κινήσεις πολιτών και επαγγελματικές ενώσεις μπορούν να πάρουν περισσότερες πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση της δημιουργίας δικτύου εμπιστοσύνης και ασφάλειας. Κάθε τέτοια πρωτοβουλία διευρύνει τις προοπτικές των κοινών συμφερόντων και δημιουργεί στέρεες σχέσεις για το μέλλον.

Η. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ

Το Σχέδιο Λύσης όπως διαμορφώθηκε στο τελικό στάδιο των διαβουλεύσεων στην Ελβετία (31 Μαρτίου 2004) χρειάζεται να προσεγγιστεί μέσα από μια διαφορετική σκοπιά, ορισμένα στοιχεία του να διαφοροποιηθούν και προς το σκοπό αυτό ο ΟΠΕΚ συνεισφέρει στο δημόσιο διάλογο προτείνοντας ορισμένα σημεία που θα μπορούσαν να οικοδομήσουν μια καλύτερη ισορροπία στο Σχέδιο Λύσης:

- Να τροποποιηθεί η πρόνοια για παραμονή 950 Ελλήνων και 650 Τούρκων στρατιωτών και μετά την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ πάνω στην εξής κατεύθυνση: με την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ, τα στρατιωτικά αυτά αποσπάσματα να αντικατασταθούν με ισάριθμη δύναμη του κοινού ευρωπαϊκού στρατού.
- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με πρωτοβουλία της κυπριακής κυβέρνησης να αναλάβει να εκπονήσει συνολική μελέτη για το κόστος της λύσης και σε συνεργασία με το ΕΚΟΦΙΝ (Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να συνδυάσει τη μελέτη αυτή με ένα πρόγραμμα σταθερότητας και ανάπτυξης για το σύνολο της οικονομίας της Κύπρου. Στα πλαίσια αυτά η Επιτροπή να περιλάβει ειδικά προγράμματα με έμφαση στις υποδομές και σε κίνητρα δημιουργίας μικτών επιχειρήσεων Ε/Κ και Τ/Κ.
- Νέα Διάσκεψη Δωρητών με σαφή προσδιορισμό ότι τα έσοδα/ έξοδα της λύσης θα κατανεμηθούν με ισορροπία και στις δύο πλευρές
- Ειδικό υπόμνημα της Γραμματείας του ΟΗΕ για διευκρίνιση των κριτηρίων για όσους εποίκους προβλέπεται παραμονή καθώς επίσης και πότε και πώς αποχωρούν οι υπόλοιποι με ευθύνη της κεντρικής κυβέρνησης. Τη διαδικασία θα εποπτεύει στενά ο ίδιος ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ με αναφορές του στο Συμβούλιο Ασφαλείας.
- Να καθοριστεί το πρόγραμμα από το οποίο θα αντληθούν χρήματα για το κόστος αποχώρησης των εποίκων ώστε να μην επηρεάζει τις συνολικές χρηματοδοτικές ενισχύσεις των Ε/Κ
- Να αποδοθούν με την έναρξη ισχύος του Σχεδίου Λύσης, σε μικτή διοίκηση με τον ΟΗΕ τα εδάφη που επιστρέφονται στην Ε/Κ πολιτεία και ένα χρόνο πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία επιστροφής τους, ο ΟΗΕ να αναλάβει πλήρη εποπτεία
- Να μειωθούν τα χρονοδιαγράμματα επιστροφής των προσφύγων από 19 σε 15 χρόνια
- Να διευκρινιστούν στοιχεία που αφορούν τα χρονοδιαγράμματα εφαρμογής της λύσης όπως η οικοδόμηση νέων κατοικιών για τους Τ/Κ που θα αλλάξουν τόπο διαμονής (πχ παράδοση οικισμών)
- αλλαγή ημερομηνιών, προσδιορισμός νέων υπό το φως του νέου κύκλου εξέλιξης του Σχεδίου

Θ. ΝΕΟΣ ΓΥΡΟΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΩΝ

Μετά την οριστικοποίηση του ευρωτουρκικού πλαισίου το Δεκέμβριο του 2004, ανοίγει ο δρόμος για ένα νέο γύρο συνομιλιών στις αρχές του 2005. Μέσα από αυτό τον κύκλο συνομιλιών να οριστικοποιηθεί το κείμενο της Συμφωνίας Λύσης που θα υποβληθεί σε δημοψήφισμα στην Ε/Κ κοινότητα. Έτσι θα υπάρχει επαρκής χρόνος για πλήρη και αντικειμενική ενημέρωση των πολιτών για τις πρόνοιες του Σχεδίου Λύσης, διάλογος επιχειρημάτων, ώστε μέσα σε ένα ήρεμο κλίμα οι Κύπριοι πολίτες να διατυπώσουν τη γνώμη τους για ένα νέο σύνολο από στοιχεία της λύσης (Σχέδιο του ΟΗΕ, Εγγυήσεις από τον ΟΗΕ και την ΕΕ, ειδικές ρυθμίσεις ασφάλειας)

1. Στο αμέσως προεχές διάστημα και πριν από την 6^η Οκτωβρίου που θα κυκλοφορήσει η γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Τουρκία, το Εθνικό Συμ-

βούλιο διαμορφώνει τη στρατηγική του για να υπάρξουν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη ενόψει του Δεκεμβρίου.

2. Μια διαδικασία που ξεκαθαρίζει τους στόχους και τις επιδιώξεις της Ε/Κ πλευράς είναι εκείνη που κερδίζει διεθνή υποστήριξη, που είναι αναγκαία για να προχωρήσει η διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Με εφικτές διεκδικήσεις επαναφέρουμε το Κυπριακό ως θέμα άμεσης προτεραιότητας στη διεθνή κοινότητα

Ι. Η ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΔΙΧΟΤΟΜΗΣΗΣ

Η αξιοποίηση της ευκαιρίας του Δεκέμβρη 2004 είναι πολύ σημαντική για την Κύπρο. Δίνει ορισμένα πλεονεκτήματα που ίσως ο χρόνος να μην τα επαναφέρει. Η αποσύνδεση του Κυπριακού από τις ευρωτουρκικές σχέσεις είναι μια πορεία εκτός ελέγχου, μια πορεία που η Λευκωσία δεν μπορεί να επηρεάσει άρα συνιστά μια επιλογή με πιθανότερη κατάληξη τη μη λύση, άρα τη συνέχιση της κατοχής. Αυτή η εξέλιξη δεν πρέπει να είναι το μέλλον του λαού μας. Με ενότητα, με κοινές δράσεις μπορούμε να οικοδομήσουμε την Κύπρο της ειρήνης της συνεργασίας, της προόδου.

Η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004 είναι εκείνο το πλαίσιο που εγγυάται την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην περιοχή και δημιουργεί εκείνες τις προϋποθέσεις ώστε τα πλεονεκτήματα της λύσης να εξελίσσονται σε ένα περιβάλλον αλληλεγγύης ανάμεσα στα 25 κράτη μέλη.

Η επίλυση του Κυπριακού δημιουργεί όλες εκείνες τις προϋποθέσεις ώστε η ανάπτυξη και η ευημερία του λαού μας να γίνεται μέσα σε συνθήκες ασφαλείας. Κάθε άλλη επιλογή καθιστά την Κύπρο ένα αδύναμο κρίκο ανάπτυξης και πεδίο για μη ελεγχόμενες εξελίξεις.

Οι συσχετισμοί δύναμης στην Τ/Κ κοινότητα σε αυτό το στάδιο είναι θετικοί, προσφέρουν τη βάση για επίλυση του Κυπριακού. Το τέλος του ντενκτασικού καθεστώτος είναι σημαντική πρόοδος, οι συσχετισμοί όμως, υπέρ της λύσης, δεν είναι μια αυτόματη και μόνιμη υπόθεση. Είναι πιθανόν σε επόμενο στάδιο, να διαφοροποιηθούν οι συσχετισμοί και να απομακρυνθούν οι Τ/Κ από το στόχο της λύσης. Γι' αυτό με την πρότασή μας αυτή επιδιώκουμε να μείνει η πλειοψηφία των Κυπρίων σε μια πορεία λύσης μέσα στο 2005. Η παρουσία της κυβέρνησης Έρντογαν στην Τουρκία και η θέλησή της να ενταχθεί στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, δίνει σημαντικές δυνατότητες στην ΕΕ να είναι το πλαίσιο ενός πεδίου διαβουλεύσεων και συνεννοήσεων για το ξεπέρασμα προβλημάτων στην πορεία εφαρμογής της λύσης.

Το Σχέδιο Λύσης του ΟΗΕ είναι ένα σχέδιο με πλεονεκτήματα αλλά και αδυναμίες και μειονεκτήματα. Είναι συμβιβασμός που εκτιμούμε ότι τα θετικά είναι περισσότερα και προσφέρουν στο λαό μας τη δυνατότητα να γυρίσει σελίδα μακριά από το στρατιωτικό έλεγχο της Τουρκίας

Λάρκος Λάρκου, Πρόεδρος

Στράτος Στυλιανίδης, Γενικός Γραμματέας

Ανδρέας Πιρίσης, Υπεύθυνος Κυπριακού Μέλος ΔΣ

Κυριάκος Πιερίδης, Μέλος ΔΣ